

יוסף ורחל

נערך ויוצא לאור ע"י "חסדי יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל "יוני המעלה")
 העלו ל"ע" אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום י' סיון התשנ"ב
 ואימי מורתי רחל בת איזיה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כ"ו מרחשון התשע"ז

1401

מתפלל

לה' לעומר אבות ד'

שבת כ' אייר ה-תשפ"ב
 פרשה: בחקותי
 הפטרה: ה' עוזי ומעזי

הדלקת נרות - 19:16
 צאת השבת - 20:09
 ר"ת: 21:03

הדלקת נרות בשבת הבאה 19:20

במזבז	בחקותי	עמוד השחר:
4:14	4:18	זמן טלית:
4:21	4:25	זריחה:
5:38	5:41	חצות:
12:40	12:40	מנחה גדולה:
13:16	13:15	שקיעה:
19:43	19:38	

תפלה

לזכור מפריה
 הנדיק רבי אברהם דב מחבי"ץ,
 שענה תחי' שיראי וקבע את מקום מושבו
 בצפת, קיבל עליו שלא לאכול עוד מפירות חוץ
 לחיץ ואלא מפירותה של ארץ ישראל.
 שנה אחת הייתה שנת בצורת, וחשבי' צפת
 נאלצו להשתמש בקמח שמוציא מחוץ לחיץ.
 אולם רבי אברהם סירב לטעום מלחם זה והיה
 מרעיב את עצמו עד שהיה משיג מון מיביב
 החיץ.
 כאשר אטולו לפשר התנחלותו זו, השיב
 "חמורה מתייחסת לחמורות שבני ישראל שחלו
 מה' נחכב בשנת השביעית, והיא מבטיחה שהארץ
 תחזק ויכל מספק בשנת השביעית גם עבור שנת
 השמיטה. ולכאורה, מדוע חמורה אינה משיבה
 בפשטות. ת"בחנו מון מחוץ לחיץ? אלא מכוון, שהיו
 זו חדר".

העלו לרפואת
 חמי וחמתי שלום בר שמחה
 ומרים בת רחל
 מנשה בר דוד וברוריה
 מרת אחותי זינה בת רחל
 הרוצה להקדיש את העלו או חלקו
 בטל 052-5079555

"קצת יצר הרע"

"לא יבקר בין טוב לרע, ולא ימירנו..."

לכאורה, הוראה תמוהה, ליהודי יש עדר, ובו עשרים כבשים. הוא מבקש לקיים את מצות "מעשר בהמה". הכבשים יוצאים אחד אחד מהפתח הצר ועוברים תחת השבט, והנה יוצא הכבש העשירי ועינו של הרועה השכו. הכבש הכי רזה, הכי חולה, תשוש ורועד, נבחר להיות לקרבן לה' והרועה, שרוצה להודות לה' על חסדו, על שנתן לו צאן לחלב ולגידה, רוצה להקריב קרבן נכבד ומעולה, הוא רוצה לבחור את הכבש הנאה והמובחר. והתורה אומרת: לא, "לא יבקר בין טוב לרע, ולא ימירנו" ואם הוא עבר חלילה על הוראה זו, וביקש להחליף את הכבש הזה החולה בכבש בריא ושלם "והיה הוא ותמורתו יהיה קודש".

מהו טעם מצוה זו, מדוע אסרה התורה להחליף קרבן רזה בקרבן טוב ממנו? רבינו הרמב"ם ז"ל, בספרו "היד החזקה" נדרש להסבר המצוה, ואלו דבריו "אף על פי שכל חוקי התורה גזירות הם, ראוי להתבונן בהם. וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם. הרי אמרו חכמים הראשונים, המלך שלמה הבין רוב הטעמים של חוקי התורה. נראה לי, שזה שאמר הכתוב "והיה הוא ותמורתו יהיה קודש" ירדה תורה לסוף מחשבת האדם, וקצת יצר הרע, שבו טבע של אדם נוטה להרבות קניינו ולחוס על ממנו... ואם תתן לו רשות להחליף את הרע ביפה יחליף את היפה ברע, ויאמר: טוב הוא... לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף, וקנסו אם החליף, שהוא ותמורתו יהיה קודש".

ראשו נע לשלילה מוחלטת מצד לצד. אמור למלך כי אני מעריכו ומכבדו", אמר. "אבל לא אוכל להלוות את הסכום האדיר הזה, אני זקוק לו בעצמי".
 * זר כי היה נקלע לחדר, הייתה לסתו נשמטת בתדהמה. וכי כיצד ניתן לסרב כך. על נקלה, לבקשתו של מלך?
 * אצל משרתיו של הגביר הייתה התדהמה פחותה במידה ניכרת. בהכירם את הלך רוחו של אדונם ואת אהבתו לממונו, הייתה תגובתו כמעט מתבקשת. "אמסור זאת למלך", משך השליח בכתפיו, אסף את האיגרת מן השולחן, ונעלם מן הלשכה.
 מסירת ההודעה לא הייתה מלאכה קלה. המלך התקשה להשלים עם סירובו של הגביר העשיר לבקשה. הוא נדרש למאמצים מרובים על מנת לשגר איגרת נוספת, כמעט בלשון תחנונים.
 "שוב אל הגביר", סינן מבין שיניו, במסרו את האיגרת לידין של השליח, "ואמור לו כי זוהי בקשה אישית ממני. אזכור לו את חסדו, לו ולבניו אחריו". לכל מטבע יש שני צדדים. כאשר מלך עריך מדבר בלשון תחנונים, יש לזכור כי מצד שני ממתין זעם עצור וקבוש.
 יעקב כליפא, הגביר הבטוח בעצמו, לא השכיל לזכור זאת.
 "אמור למלך", הכריז באוזני השליח ההמום, "כי עם כל הכבוד לו ולכסאו, אני עסוק בדברים חשובים יותר! לא הקמתי עסק להלוואות, בטח לא בריביות זעומות, נא לא להפריע יותר!"
 השליח מסר דברים כהווייתם, מה שגרם להר הגעש להתפרץ במלוא עוצמתו.
 "בכה?" הצטוו המלך, וצרחתו נשמעה בכל רחבי הארמון. "חצוף מחוצף שכמותו, ובכן, הוא יבוא על עונשו".
 הוא התיישב והעלה על הכתב איגרת עונשין, בה הודיע לגביר יעקב כליפא כי בעוד שנה, בדיוק מהיום הוא צפוי לעונש הבא: לשונו המחוצפת תיכרת, וכל רכושו יולאם ויועבר לארמון המלוכה.
 ומדוע בערד שנה? משום שהמלך "איננו רוצה להפריע לגביר העסוק". אדרבה, יתכבד ויסיים את עסקיו. ובעוד שנה ייפרד מלשונו וגם מרכושו. בשעת אחר הצהריים נתבשר הגביר בבשורת האויב. באיחור משמעותי חלחלה למוחו ההבנה כי הרחיק לכת, אבל כאמור – היה זה כבר מאוחר מדי.
 * מלך שמחל על כבודו – אין כבודו מחול, ויעקב כליפא ידע כי ככל שינסה להעביך את רוע הגזירה. רק יסתבך יותר ויותר במצבו.
 * הוא עלה לביתו סר וזעף. וכשדמעות זולגות מעיניו קונן באוזני רעייתו. בבכי שהגיע עד לאוזניו של יצחק חורי. משרתו האביון: "אוי. שוטה וסכל שכמוני, ראי מה גרם לי העושר הארור הזה. את. הלוואי והייתי משרת עני ואביון כמו יצחק, נטול דאגות, צרות ובעיות".
 יצחק שמע. התכווץ בתוך עצמו, ולא הבין מדוע. הוא באמת לא הצליח להבין מדוע אדונו הגביר מבקש להתפטר מעושרו האגדי. הוא גם לא הרהיב עוז לשאול. וכך. כשבכיו של אדונו נותר באוזניו כחידה סתומה – עלה אל מעונו הצנוע.

הודעות מרכז "Shofar for Zion" פתוח בימים: א – ה פלא... 052-5079555
 שיעורי לווין
 לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרש"צ ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול
 בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"
 העלו לרפואת והצלחת יוסי ביטון הבעלים של "אביזרי הגולן" וכל משפחתו ישלם ה' פעולו אמן

photo.net & more

"אם בחוקתי תלכו"

האדם נברא בכח הבחירה החופשית וכלשון ה' "מסילת ישרים", שהאדם לא נברא אלא לעבוד ולעמוד בנסיון, שהרי כל חיי האדם הם נסיון: אם עושר אם עוני, אם בריאות אם חולי, ולכך לו היה אדם נענש תכף כשחוטא, לא היה מקום לנסיון כלל, דהלא אם יאמרו לאדם: "חוטא אבל דע כי תכף לאחר מכן יגרס השופט בחצץ שניך" וכי היה חוטא? ואם כן, איך יבחן האדם אם אמונתו בה' אמיתית, אם יראתו את ה' באמת, אם אהבתו את ה' מלב ונפש, הלא רק בזה שהעונש אינו מידי וצריך האדם בכח בחירתו לידע שממרה פי ה', ואף על פי שמאריך ה' אפו, לבסוף גובה את שלו, ואין שום ויתור לשום עוון! "ודע כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט" ודרשו רז"ל: אפילו הרק רוק בפני חברו או הורג נבה בפני חברו וגורם לו צער שנגעל, יבוא במשפט. וראה עומק הדין על כל פרט ופרט איך נענשו אף גדולי עולם, ואין שום ויתור בעולם ואין ללמוד מאחור העונש ולנצל לחטוא חלילה, כי אחור העונש מאת ה' הוא צורך גדול מאוד לצורך הנסיון והבחירה וחסד גדול שאלו היה האדם נענש תכף ולא היתה נתנת אפשרות לתשובה, היה כל חוטא מת בווננו ללא כפרה, וכתב ה"חובות הלבבות" וזה לשונו: שידע, כי החטא שהוא עשה שמור לו ונכתב בספר עוונותיו ושה' לא יתעלם ממנו ולא ישכח אותו ולא יותר לו עליו, כמו שכתוב "הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי" ונאמר "ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו" ופירש רש"י "ביד כל אדם יחתום" - החוטא בעצמו חותם בכתב ידו ביום מותו על העברות שעבר הכתובות לפניו "לדעת כל אנשי מעשהו" - כדי שכל אדם ידע את מעשהו שהוא נדון עליהם ועוד שם ב"חובות הלבבות" כי אם הוא סבור כי מה שהוא עשה הוא מבקש ואינו שמור לו, הוא לא מתחרט ולא מבקש סליחה עליו, מפני שהוא רואה שהוא עוד לא נענש עליו, ומתוך כך נדמה לו שהוא כבר לא יענש עליו אף פעם, מפני שלא בא העונש על החטא מיד, לכן מעינים בני האדם לעשות רע, וכשם שבמעשה טוב אין הקב"ה מקפח מקפח שום בריה ושומר לאדם זכותו כן במעשה רע אין ויתור והכל בספר נכתב. [שובה ישראל]

האדם נברא בכח הבחירה החופשית וכלשון ה' "מסילת ישרים", שהאדם לא נברא אלא לעבוד ולעמוד בנסיון, שהרי כל חיי האדם הם נסיון: אם עושר אם עוני, אם בריאות אם חולי, ולכך לו היה אדם נענש תכף כשחוטא, לא היה מקום לנסיון כלל, דהלא אם יאמרו לאדם: "חוטא אבל דע כי תכף לאחר מכן יגרס השופט בחצץ שניך" וכי היה חוטא? ואם כן, איך יבחן האדם אם אמונתו בה' אמיתית, אם יראתו את ה' באמת, אם אהבתו את ה' מלב ונפש, הלא רק בזה שהעונש אינו מידי וצריך האדם בכח בחירתו לידע שממרה פי ה', ואף על פי שמאריך ה' אפו, לבסוף גובה את שלו, ואין שום ויתור לשום עוון! "ודע כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט" ודרשו רז"ל: אפילו הרק רוק בפני חברו או הורג נבה בפני חברו וגורם לו צער שנגעל, יבוא במשפט. וראה עומק הדין על כל פרט ופרט איך נענשו אף גדולי עולם, ואין שום ויתור בעולם ואין ללמוד מאחור העונש ולנצל לחטוא חלילה, כי אחור העונש מאת ה' הוא צורך גדול מאוד לצורך הנסיון והבחירה וחסד גדול שאלו היה האדם נענש תכף ולא היתה נתנת אפשרות לתשובה, היה כל חוטא מת בווננו ללא כפרה, וכתב ה"חובות הלבבות" וזה לשונו: שידע, כי החטא שהוא עשה שמור לו ונכתב בספר עוונותיו ושה' לא יתעלם ממנו ולא ישכח אותו ולא יותר לו עליו, כמו שכתוב "הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי" ונאמר "ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו" ופירש רש"י "ביד כל אדם יחתום" - החוטא בעצמו חותם בכתב ידו ביום מותו על העברות שעבר הכתובות לפניו "לדעת כל אנשי מעשהו" - כדי שכל אדם ידע את מעשהו שהוא נדון עליהם ועוד שם ב"חובות הלבבות" כי אם הוא סבור כי מה שהוא עשה הוא מבקש ואינו שמור לו, הוא לא מתחרט ולא מבקש סליחה עליו, מפני שהוא רואה שהוא עוד לא נענש עליו, ומתוך כך נדמה לו שהוא כבר לא יענש עליו אף פעם, מפני שלא בא העונש על החטא מיד, לכן מעינים בני האדם לעשות רע, וכשם שבמעשה טוב אין הקב"ה מקפח מקפח שום בריה ושומר לאדם זכותו כן במעשה רע אין ויתור והכל בספר נכתב. [שובה ישראל]

"הכיתי אתכם גם אני"

כל העונשים אשר הקב"ה מייסר את האדם על חטא העבר מייסרו בעונשים אשר דומים לענין אשר חטא, אולם אם חטא פעמים רבות והכל נעשה לו כהיתר או נעעלו לפניו דרכי החקירה בעונשו ומיסרו ה' בעונשים זרים ונדמה לו כי אין שכר לעושי טוב ואין רע והכל במקרה ואף הקב"ה ייסרו בעונשים שיחשוב שהמה מקרים ולא יצילוהו לתת אל לבו לשוב בתשובה כטעם ואני אחזק את לבו. [ע"פ א.עזר]

"הארץ תעזב מהם"

"על מה אבדה הארץ? על עוונם את תורתך". השאלה היא שאם ישראל חטאן מה חטאה הארץ שאבדה שהיה לו לבעל דין להפרע מהם ולא תחרב הארץ וחורבתה היא ביציאת בניה מתוכה ויבואו בה ערל וטמא שהוא אובדן הארץ. "ויאמר ה' על עוונם את תורתך". הרי שיציאת ישראל מארץ ישראל היא לסיבת מניעת התורה כי לצד שאין תורה אין חשק לארץ בשיבתם בה ועוד סיבה שבעוון השמיטה תאבד הארץ והם ב' טעמים ליציאת ישראל מארץ הקדושה. שאם היו עוסקים בתורה היו מתיסרים באופן אחר ומתרצה הארץ. [ע"פ א. החיים]

"אם בחוקתי תלכו"

סמך אם בחוקתי, לשבת ועבודת אלילים ולומר לך ששקולים הם ככל המצוות והחוקים שהמחלל את השבת והעובד עבודת אלילים כעובר על כל המצוות.

"ונסתם ואין רודף"

לכאורה מה קללה היא "ואין רודף אתכם"? הרי גדול יותר פחדו של ה' הרודף, כשהוא רואה מאחוריו את הרודף! אלא על הפסוק "והאלוקים יבקש את גרדף" דורשים חז"ל: "אפילו צדיק רודף רשע" - וזאת אפוא הקללה: "ונסתם ואין רודף", כלל לא תהיו רואים את הרודף אתכם, וממילא לא תוכלו לקוות, שהקב"ה יהיה מבקשו ובא לעזרתכם. (מלבי"ם).

"ויסרת אתכם אף אני"

בשעה שהאב מכה את בנו, כואב גם לו: מתייסר אף הוא ביסורים: "ויסרת אתכם אף אני". (רבי לוי יצחק מברדיצבוב) "זכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק..."

מה לפסוק זה ולתוכחה?

אלא שאף זה דבר תוכחה הוא שעה שיוצא לתרבות רעה מי שמוצאו מהורים בורים ופשוטים אין אשמתו גדולה כאשמת מי שבא ממשפחה מכובדת ומיוחסת, שזקנו היה יעקב, אבי זקנו - יצחק וכו'. (על פי של"ה).

לחנות לתורה

סדר לימוד תורה בלילה, והנהגת הלילה
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

חשיבות לימוד תורה בלילה

צריך להזהר בלימוד התורה בלילה יותר מאשר ביום, ומי שמבטל תורה בלילה עונשו מרובה (א). ובמסכת סנהדרין (דף עב). "אמר רבי אלעזר, כל בית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה אש אוכלתו", שנאמר (איוב פרק כ') פסוק (כו) "כל חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש".

ומאידך גיסא, לימוד התורה שומר על ביתו של האדם, ובמסכת עירובין (דף יח): "אמר רבי ירמיה בן אלעזר כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה אינו נחרב", שנאמר (איוב פרק לה פסוק י') "ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה".

ואמרו עוד חז"ל (במדבר שמות רבה פרשה מז אות ה'), ובמדרש ויקרא רבה פרשה יט אות א') על הפסוק (איכה פרק ב' פסוק יט) "קומי רני בלילה", "אין רנה של תורה אלא בלילה". ובמסכת תמיד (דף לב): אמרו, "כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, שנאמר קומי רני בלילה, ולאחר מכן נאמר שפכי כמים לבך נוכח פני ה'".

ובמסכת עירובין (דף סה). "אמר ריש לקיש, לא איברי סיהרא אלא לגירסא". והיינו בפרט בימות החורף שהלילות ארוכים, שצריך להרבות בהם בלימוד התורה. ומכל מקום גם בלילות הקיץ הקצרים צריך לעסוק בתורה.

ובמסכת הניגה (דף יב): ובמסכת עבודה זרה (דף ג'): "אמר ריש לקיש, כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום" שנאמר (תהלים פרק מב פסוק ט') "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי", מה טעם "יומם יצוה ה' חסדו", משום "ובלילה שירה עמי".

ובמסכת מנחות (דף קי). על הפסוק (תהלים פרק קלד פסוק א') "שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות", "אמר רבי יוחנן, אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה, מעלה עליהם הכתוב כאילו עוסקים בעבודה".

ואמרו עוד בילקוט שמעוני (מלכים א' רמז קעו) "למה נמשלו ישראל לכוכבים, כשם שהכוכבים אינם שולטים אלא בלילה, כך ישראל אינם מושלים בתורה אלא בלילה". ובאבות דרבי נתן (פרק כט משנה ג') "אמר רבי יעקב בן הנביא, הניעור בלילה ואינו פותח פיו בתורה ראוי לו ומוטב לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם".

וכתב רבינו הרמב"ם (פרק ג') מהלכות תלמוד תורה הלכה יג): "אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה".

קדוש כפול שמים

אהר מעשירי סלונים, שהצטיין בקמצנותו המופלגת, היה להוט להתפלל לפני התיבה. אמר עליו רבי איזיל הר"ף:

אדם זה אפשר לומר עליו שהוא קדוש כפול שמים. שכן אמרו חז"ל בחולין: "ישראל קדושים הם - יש שיש לו ואינו רוצה ויש שרוצה ואין לו". והנה האיש הזה הוא גם בבחינת, יש לו ואינו רוצה בנוגע לצדקה, וגם בבחינת רוצה ואין לו בנוגע לתפילה לפני התיבה...